

1048.

1048.
qu

37. 38 1379
I. N. 7.
DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS
De
**SUFFOCATIONE
UTERINA,**

Quam
SENSU & AUTORITATE
Gratiosissimæ Facultatis Medicæ
in celeberrima Salana

PRÆSIDE
**AUGUSTINO HENRICO
FASCHIO,**

Med.D. Anatom. Chirug. & Botanices
Prof. Publ. Archiatro Ducali Saxonico,

*Dn. Præceptore, Patrono ac Promotore
atatem observando*

PRO LICENTIA

Doctoris gradum & privilegia legitimè consequendi
publico eruditorum examini exponit

JUSTUS ANDREAS SCHMIDIUS,

MULHUSA-THURINGUS,

In Auditorio Majori

*horis ante & post meridiem consuetis
ad diem XVIII. August. M DC LXXXI.*

JENÆ,
PRELO KREBSIANO.

1781

OPUSCULO MEDICAE INAMBRIAE
STYFFOCATIONE
UTERINA

AVGVSTINO HENRICO
FASCHIO

Med. Doctori, Praefecto
Scholae Medicae, & Botanicae
in Universitate Lipsiensi
PRO LICENTIA

Docendi in Schola
Medicae, & Botanicae
JUSSEB ANDREAS
MUNDSTALLER

LEIPZIGI

AUSPICE CHRISTO!

PROOEMIUM.

Uter reliqua corporis huma-
ni viscera uterus quoque maxime Philo-
sophorum pariter ac Medicorum tum ve-
terum, tum recentiorum torsit ingenia, quænam e-
jus naturalis constitutio, qualesve ipsi partes in ab-
strusissimo generationis negotio tribuendæ. Pluri-
mi enim, cum viderent fœminas ob uterum tales
esse, sine eo vivere quidem, non tamen generare
posse, peculiarem quandam facultatem, quæve con-
ceptionem promoveat, ipsi adscribere. Hinc *Pla-
to* propria quasi vita ipsum gaudere credidit; *Aretæus*
ἄνωον ἐν ἄνω, animal in animali vocavit; *uterq;* in-
star animalium sensu præditum esse, odorem perci-
pere & motu peculiari gaudere sibi persuasit. Ean-
dem hanc veterum sententiam mutatis tantum,
terminis proposuit strenuus ille Scholarum refor-
mator *Helmontius*, dum regimen quoddam pecu-
liare in utero collocat, cujus potentia in omnes fœ-
minei corporis partes se se extendat. Imò eò pro-
cessit, ut intellectum quandam brutalem, iras, fu-
rores

rores ipsi tribuerit, qui à morte etiam muliebri, quam intulerunt, supersint. Licet vero huic opinioni, si citra tropum intelligenda, nemo hodie facile assensum præbeat, qui animalium naturam, vitam & actiones ex solidioribus philosophiæ fundamentis leviter saltim cognovit; nihilo tamen minus hodiernum complures cum *VWillisio* ad explicanda circa uterum occurrentia phænomena fermentum quoddam uterinum concipiunt in partibus ejusdem latitans, cujus tamen existentia nondum satis demonstrata atque evicta videtur. Quod enim ad stupendum generationis opus attinet, uterus ad id vi experimentorum hodiernorum nihil conferre potest amplius, quam ut locum tantum ac hospitium concedat, in quo provolutum ex ovario ovulum imprægnatum seu conceptus foetus ad debitam maturitatem nutriatur ac foveatur. Reliqua verò, quæ circa illum tum in statu naturali, tum maximè p. n. observari solent accidentia commodissime à nervosa ac fibrosa partium dispositione ac textura, spiritibus animalibus in illis hærentibus, sanguine copiosè interfluente, citra ullum fermenti specifici aut spiritus insiti conceptum deduci possunt. Et ex solo hoc fundamento omnia gravissima etiam ac atrocissima uteri symptomata explicanda ac phænomena derivanda. Inter illa autem

tem

1383.
rem cum frequentius hactenus in praxi SUFFOCATIO
ista foeminarum, UTERINA dicta, curanda obvenerit,
hanc ulteriori disquisitioni subicere & in dissertationis
inauguralis thema seligere placuit, quam nunc pro ingenii
tenuitate propositurus, Divinum Numen supplex adoro,
ut feliciter & ex votò omnia cedant!

CAPUT I.

Historiam morbi exhibet.

Cum tanta symptomatum suffocationem uterinam comitantium sit diversitas, ut haud facile omnia uno conceptu generali comprehendi possint, definitionem vel descriptionem ejus succinctam exhibere methodo consuetà vix licebit. Longè itaque commodius in ejus naturam me penetrare posse existimo, si præcipua circa affectum hunc occurrentia phaenomena, quæ potest fieri brevitate, recenseam ac exponam. Ita enim tum Subjectum, quod affici primariò solet ac patitur, tum causæ variæ certius erui ac detegi facilius possunt.

Missis itaque, quæ de verborum tricis & variis appellationibus latius proponi solent, apud varios hinc inde auctores videndis, id saltem notamus, affectum nostrum nunc generali vocabulo *passionem hysteriam*, nunc ab urgentiori symptomate *Suffocationem uterinam* vocari, ad cujus phaenomenorum præcipuorum enumerationem me statim accingo.

Innumera verò horum multitudo & varia indoles, variusq; afficiendi modus, dum nec omnia in omnibus, sed hæc in illis, alia in aliis subjectis, perinde ac in affectu hypochondriaco, scorbuto, observantur, prohibet, quo minus accu-

rato ordine omnia enumerari possint. Parum ergò intererit, à quibus incipiamus, cum modò hæc, modò illa paroxysmum ordiantur ac finiant. Ne tamen planè *à us- Jódas*, procedam, ab infimo ventre exordiar, ad medium hinc & ad supremum progrediendo.

In abdomine ut plurimum observantur *motus & tumores* varii, quorum hi sæpius mole suâ globum vel caput infantile referunt & usque ad umbilicum ac ultra tactui renitentes ascendunt. Horum mentionem facit *Hippocrates, Eustachius Rudius, Adrianus Spigelius, Andreas Laurentius & alii*, & in praxi sæpius illum notari licet. Sic *Excellentissimus Dn. D. Praeses* in virgine illustri motum ejusmodi ab infimo ventre præcordia versus observavit, certissimum hysterica suffocationis prodromum; & ipse similem animadverti in foeminâ primariâ non nisi violenta constrictione subligaculi beneficio inhibendum ac deprimendum; vinculum ideo continuum ad affectum nostrum præcavendū gestare hucusque cogitur; simulac enim illud ex improvise solvitur, male se habet & symptomata hysterica patitur. Idem alii accidit foeminæ, in quâ præprimis tumores distensivi pugni magnitudinem æquantes ab inferiore abdominis parte usque ad præcordia undulatim quasi repunt. An autem, hi motus ab uteri adscensu derivandi, infra videbimus.

Murmura porrò adsunt, superstitiosis aniculis varias animalium voces exprimere nonnunquam credita, *inflationes abdominis*, imprimis hypochondrii sinistri, ventriculi, *ructus* item, *nausea, vomitus*.

Dolores varii generis hypochondria, dorsum, uterum affigunt, colicam sæpe mentientes. Præcipuè frequens occurrit *dolor cardialgicus*, modò gravativus, cum anxietate & tensione præcordiorum, modò acutus cum rosione &

& vellicatione, æstu etiam aliquando circa scrobiculum cordis singulari, qualis à prunâ candente percipi solet, prout illum nuper in puerperâ notavi. Et dolores isti adeo frequentes sunt, ut vix decima mulierum, infirmâ valetudine utentium, ab illis immunis sit. Multæ nonnunquam de solo hoc symptomate conqueri solent, omnis mali radicem existimantes. Vide hanc in rem *Binningerum in observat. pag. 351.* ubi rarissimum uteri affectum convulsorium cum atrocissimis & horrendis ventriculi & abdominis doloribus periodicis per plures dies sævientem describit.

Aliis fauces laqueo quasi cum *suffocationis metâ* & cordis anxietate *constringuntur*, nec solum hæ, sed ipsum superius orificium ventriculi stricturam talem convulsivam patitur. Quod in matronâ honestâ, aliàs syncope uterinâ sæpius corripî solitâ, mihi observare licuit; ubi illud notabile erat, quod prægressa per unam & alterum diem ejusmodi faucium constrictione, hinc iisdem relaxatis orificium ventriculi superius eadem clauderetur, quò cibus ferè nullus, potus verò difficillimè descendere potuerit. Nec ulla inflammationis, tumoris, aliisque causæ suspicio aderat.

Aliis videtur aliquid in gula nucleos cerasorum vel prunorum simulans hæere, quod continuo ad deglutendum stimulat. Singulare hoc symptoma imprimis *Sylvius* & *Higbomus* consignaverunt, & *Excell. Dn. D. Wedelii*, Præceptore ac Patrono æternùm venerando sæpe, solum visum & in praxi observatum.

Maximè autem *respiratio inæqualis* miseram exercet; brevis & crebra in leviori; in graviore statu impedita, & ad sensum sublata, unde *Helmontio asthma muliebri* hoc nomi-

nomine audit. *Cor palpitāt atque dolet, animi deliquium* ingruit, & pressō pede sequitur *syncope*, cum adspectu cadaveroso & refrigeratione extremorum & malo aduictō totius corporis. Hinc pulsus, ubi leuius malum, nonnunquam sibi constat, nonnunquam obscurus, in casu graviori nullus deprehenditur. Unde historiae medicae testantur non semel contigisse, hoc morbo detentas per aliquot dies mortuis annumeratas & sepulturā destinatas revivisse. Vid. *Forest. Schol. ad observ. 79. lib. 10. Paræus l. 24. c. 19. G. Hieron. Velschius, centur. observ. 5 alii.* Sic *Plinius N. H. l. 7. c. 12.* septem diebus foeminae exanimis ad vitam revocatae meminit, quod tamen exemplum cum aliis huic similibus à *Schenckio in observ.* adductis pro fabulā potius, quàm historiā habendum existimamus. Proindē Autores ab utero strangulatas ante triduum elapsū non sepeliendas esse suadent; quasdam enim earum ad vitam rediisse constat, quod ex positu mutato & miserrimā corporis facie sic satis apparuit. Vide sæpe laudatum *Schenck. l. 1. c. & Salmuth. c. 2. observ. 86. & 87.* Quomodo autem à mortuis distingvendae, inferius docebitur. Sæpius loqui nesciunt & nil nisi gemitus proferre valent, ἠόωνοι & veluti attonitae jacent, sine sensu & motu.

Quaedam risum edunt, quaedam illacrymantur, in quibusdam utrumque contingit, ut lacrymae risum excipiant, modò risus lacrymas. Qualia exempla, vide sis apud *Hollerium lib. 1. de morb. internis c. 59. in Scholio.*

Non rarò præcedit *oscitatio, pandiculatio, capitis gravedo, oculorum coruscatio, in versio aut rotatio.* Vasa temporum, frontis, & cervicis distenduntur, & turgescunt. *Facies* ruberō colore tingitur, deinde livore pallet. *Dentes* modò arctissimè coherent, modò inter se colliduntur.

Quan-

9.
Quandoque deliria, furor uterinus, melancholia, fabulatio absurda conjunguntur.

Quasdam etiam capitis, quasdam dentium dolores affligunt. Sic novi mulierem, quæ singulis mensibus unâ cum catameniiis immînutis, nunc ante eorum fluxum, nunc ipso durante, maximè autem post illum, atrocissimâ hemicraniâ cum aliis ordinariis pathematibus hysteris vexatur; quæ tamen omnia promotio largiori mensium fluxu leviora reddita sunt. Aliam nuper curandam suscepti aliquot diebus immanibus dentium doloribus cruciatam, quos tormina excipiebant cum levibus deliriis, variis manuum gesticulationibus, pavoribus in somno, aliisque motibus convulsivis. His licet aliquantum placatis, sequenti tamen die repetebant & fortissimus insultus hystericus sequebatur, ut per 2. horas integras sine sensu & motu decumberet, & extremis refrigeratis jam jam moritura videretur. Hujusmodi convulsivi motus varii in aliis quoque sæpius excitari solent, in abdomine, facie, artubus, qui morbo in statum pessimum evecto in convulsiones ipsamque Epilepsiam degenerant, undè à *Paracelso* noster etiam affectus *caducus veri* appellatus est. Tales motus convulsivos ipsamque ab utero epilepsiam tum observationes Medicæ memorant, tum praxis quotidiana suggerit. Quandoque etiam contrarium planè accidit, nempe *veterinus* & *sopor gravis*, quale exemplum recenset ante citatus *Binningerus in observ. p. 274.*

Hactenus enumeratis phænomenis autores etiam alia addunt. Quibusdam enim, præsertim nubilibus & plethoricis serofus liquor pudendis effluere dicitur cum titillatione & prurigne partium genitalium, interdum cum erectione clitoridis.

Contingunt verò hæc omnia nunc certis periodis, ut singulis v. g. annis, mensibus, & septimanis redeant. Nunc vagè, vel crebriùs vel rariùs, longiùs vel breviùs pro causarum varietate tyrannidem in foemellas exercent. Sæpe defubitò ingruunt, & securas nilque timentes corripunt, nunc successivè, pedetentim & missis quasi nunciis ac prodromis invadunt.

Remittente paroxysmo, cui non rarò sternutatio finem imponit, distenta laxantur, uterus dictum liquorem quasi feminalem emittit, flatus in abdomine audiuntur, oculi referantur, calor naturalis faciei paulatim restituitur, mens, sensus & motus redeunt. Interim post hunc de capitis gravidine & cordis angore conqueruntur & viribus destitutæ & corpore languidæ per aliquot horas, imò dies deprehenduntur. Interdum omnium eorum, quæ in paroxysmo contigère gnaræ sunt, modò omnium oblivio illas capit.

Passionibus hisce obnoxia sunt foemina ferè cujusque conditionis & ætatis, nempe dicente *Williso*, divites, pauperes, virgines, uxores & viduæ. Sic puellæ ante pubertatem & vetulæ post mensium defectum, inprimis eæ, quibus juvenilibus annis menses non ritè fluxerunt, aut quæ fluore albo laborarunt, mala hæc experiuntur.

Magis autem familiaris affectus hic est calidioribus & bilioso temperamento gaudentibus, nubilibus, succipleinis, libidinosis & in venerem proclivibus, quibus diu intermissa venus, viduis, & in sterili conjugio viventibus; itè iis, quæ frequentius ac diu lactarunt, quale exemplum vide apud *Higbmorum Exerc. d. pass. hyster. cap. 6.* Porrò his obnoxia sunt hypochondriacæ, scorbuticæ, obstructione mensum vel lochiorum laborantes, aut quibus hæc nimium

mium fluunt. Nec immunes sunt gravida, præcipuè ca-
cochymico corpore prædita. Sæpe ab abortu, partu dif-
ficili, uteri procidentia, imprimis frigore concurrente,
contingit. Quò uteri ulcera, vulnera, dilacerationes par-
tium genitalium spectant. Talia symptomata recensita
Excellentissimus Dn. D. Preses penè omnia non ita pridem in
fœminâ, cujus pudenda in partu ab obstetrice inexpertâ
& improvidâ usque ad anum fuerunt disrupta, observavit.

Nec illud prætereundum, quod non rarò symptoma-
ta hysterica cum febribus intermittentibus tertianis & con-
tinuis combinentur, illarum exempla *Excell. Dn. D. Wede-
lius anno II. Ephemer. German. observat. 193. p. 295.* consigna-
vit; & mihi ipsi plura in latè hæctenus grassantibus febr-
ibus tertianis & quotidianis annotare licuit, ex quorum
numero unum vel alterum tantùm adducam. Laborabat
virgo 19. annor. tertianâ, cui singulis paroxysmis insultus
uterinus gravior jungebatur, &, quod notabile erat, ali-
quando loco paroxysmi febrilis, paroxysmus hystericus,
statâ horâ, sine ullo rigoris, frigoris aut subsequenti cal-
loris sensu invadebat. Idem puerperæ tertianariæ à lo-
chiis post partum non ritè evacuatis contingebat. In
continuis verò petechialibus aliisque gravioribus, tam in
principio, quàm statu & declinatione symptomata hyste-
rica etiam observari, Practicorum frequentia exempla
abundè docent.

Plura, quæ ad historiam referri possent, v. g. causæ
procatarcticæ, juvantia & nocentia aliaque, infrâ suo loco
enumerabuntur.

Subjectum & causas examinatur.

CONsideratis itaque affectûs hujus latitudine, symptomatibusque, quæ ejus essentiam, si non conjunctim in omnibus, tamen seorsim in his illisve absolvunt, *Subjectum* seu pars affecta, quæ varia ista patitur, investigari debet.

Quodnam autem hoc sit, maximè inter se litigant auctores. Si *veteres* consulimus tam Medicos, quàm Philosophos, uno omnes ore uterum pro subjecto venditant, quem pro vario motu locali hæc symptomata edere credunt. *Recentiores* autem plurimi hanc sententiam ipsis dubiam facere & uterum ab omni reatu excusare laborant. Cum enim quidam deprehenderent sensus ac motus organa ut plurimum affici, horum fontem, caput scilicet, pro subjecto agnoscunt. Ex quorum numero est *Carolus Piso de morbis à colluvie serosà ortis*, & qui hunc secutus est *Willisus de morbis convulsiv. cap. 10.* Aliam sententiam peculiarem tractatu *Higlmorus* fovet & partem in atrocissimo hoc affectu & in paroxysmi furore præcipuè laborantem pulmones cordique contermina vasa esse statuit. Multi denique cum *Sylvio Prax. Med. Append. tr. 7. S. 133. & tr. 10. S. 314.* in hypochondriis & in specie in intestino tenui focum hujus mali ponunt.

Verum enim verò varias hæc ac diversissimas opiniones latius examinare aut adductis rationum momentis convellere instituti ratio jam non permittit; unde potius, quænam ex his omnibus ad veritatis lucem, magis accedere mihi videtur, brevibus exponam.

Spp.

17.
Suppositò ergo *primò* omnia in affectu occurrentia
phænomena generatim in eo convenire, quod notent ali-
quid spasmodici in membranosis, fibrosis ac nervosis par-
tibus se exerentis. *Secundò* paroxysmorum ritus evin-
cere convulsivi hujus motus originem magis esse in infi-
mo ventre, quàm reliquis. Hujus enim symptomata sæ-
pius illos inchoant, sæpius finiunt. *Tertiò* inter viscera
membranosa ac nervosa in abdomine contenta ute-
rum plurimis nervis varii generis ac originis præditum
esse, atque hinc valde sensilem & spasmodicæ vellica-
tioni ac contractioni magis expositum. *Quartò* con-
tingere sæpissime solius uteri vitio passiones hystericas,
capite, pulmonibus & hypochondriis, intestinis ac ventri-
culo bene habentibus, v. g. in partu ab aëre frigido
admisso, abortu, partu difficili, lochiis vel mensibus sup-
pressis & similibus. *Quintò* particulas irritativas in ma-
jori copia in utero latitare posse, ob uberiores illuc, na-
turaliter etiam, ruentem sanguinem. Præcipuè cùm
sextò ob vitam sedentariam & ventilationis defectum ali-
asque causas sanguis foeminarum impurior facillimè red-
datur & particulis heterogeneis inquinetur, (unde hypo-
chondriacæ ordinariè quasi evadunt) quæ ad uterum
tanquam sentinam delatæ nunc subsistunt & obstructio-
nes inducunt; nunc variis aliis modis ejusdem fibras
ac nervos afficere queunt. *Septimò* inter uterum & re-
liquas partes membranosas nervosasque totius corporis
maximum esse consensum, ob copiosos nervos tum pa-
ris vagi, tum intercostalium plexus, unde ipsò irritatò,
tum reliquæ infimi, mediique ventris viscera, quæ ejus-
dem originis nervos sortita sunt, tum commune eo-
rum principium, cerebrum sc., extemplò compatiun-
tur.

1739a.

tur. Consensum hunc tum omnes passim Medici concedunt, tum imprimis *Harvejus exerc. de part. p. 352. Uterus*, inquit, *pars principalis est, qua totum corpus facile in consensum trahit. Videatur etiam Mæbius Fundam. Med. Physiol. c. 20. p. 538. Octavo* eundem consensum è contrario mutuum esse, ita ut p. n. affectis aliis nervosis præcipuè infimi ventris partibus, uterus quoque promptè in consensum trahatur.

Ex quibus facile cuivis colligere licet, *Subjectum huius passionis*, cui omnia symptomata quadrant, commodissime statui posse quidem *uterum*, utpote qui tantum non semper in affectu nostro patitur, nullo tamen alio modo, quàm quatenus nervosis ac membranosis est instructus partibus & spiritibus animalibus copiosis gaudet, pro quorum vario motu, fibræ etiam variè commoventur ac agitantur.

Neque verò ita uterus afficitur, ut origo mali semper in ipso existat; sed fomes etiam in nervis partibus aliis præprimis abdominis & quæ ab intercostalis nervi & paris vagi trunco ramos recipiunt, latitare potest. Unde communicatione cum utero factâ, ipse quoque mali particeps evadit. Sic quandoque plexus nerveos, imprimis infimum abdominis, & mesenterii plures, primariò affectos esse testatur *acutissimus Willisus, Neurolog. c. 27. p. 149.*

Nonnunquam etiam ab intestinis, plexu renali, aliisque partibus nervosis irritatis uterina symptomata produci observationes & exempla confirmant. Non semel enim observatum est, calculi dolores, intestinorum tormina à purgantibus acrioribus, aliisque causis producta affectum nostrum tanquam malus corvus malum ovum exclusisse.

Modus

Modus autem, quo dicta uterialiorumque abdominis viscerum partes afficiuntur, prout in primo supposito asserui, est spasmus seu irregularis earum motus à spiritibus animalibus inæqualiter, inordinatè & vitiosè motis, seu, secundum *Willisum*, explosis, ortum ducens. Sententiæ hujus veritas ex phænomenis omnibus supra enumeratis satis clare elucet. Quid enim motus in abdomine, vomitus, dolores varii generis, constrictio faucium, palpitatio cordis, motus convulsivi in artubus, aliaque plura aliud notant, quam spirituum animalium in fibris tum nerveis, membranosis, tum carneis, musculosis, motum peregrinum & impetuosum?

Ex quibus obiter etiam hic animadvertere lubet diversa subjecta diversorum autorum antea adducta esse insufficientia, nec enim caput, pulmones, hypochondria, utero penitus infonte, absolutè pro subjecto judicanda sunt; sed quatenus nervis & membranis instructa ob consensum inordinatè simul moveri possunt.

Cognito itaque subjecto ad causarum enumerationem progredior. Nolo autem hic tam in veterum, quàm neotericorum causis generalibus recensendis esse prolixior, ne crambem toties recoctam apponam. Uteri enim ascensum, quem pro causa veteres constanter habuere, quod attinet, ejus impossibilitatem Anatomicorum experientia satis demonstravit, dum hanc partem in loco suo fixam & ligamentis firmiter vicinis partibus alligatam reperimus, ut citra horum rupturam de loco moveri nequeat. Præterque hanc alligationem in virginibus & viduis quoque exigua ejus moles omnino prohibet, quo minus licet in ventrem elata, ejusmodi intumescentiam producat. Vid. hæc de re *Graaffius de mulierum organa-*

organis c. 10. p. 152. & Willis. Neurolog. c. 27. p. 151. it. de mot. conv. l. c. Nec majorem probabilitatem huic sententiæ affert *Sennerti* refugium, qui *Prax. l. 4. part. 1. sect. 2. c. 15.* loco uteri ascendentes testes & tubas Fallopianas semine corrupto & vaporibus ac flatibus turgidos substituit; in eo enim ipsi jam tum satisfecit *Highborus l. c. c. 2. p. 19. & seq.*

De reliquis hinc inde apud Autores allatis causis v. g. vaporibus ex utero elevatis; nimio sanguinis subtilis & flatulenti in pulmonum vasis cordisque thalamis infarctu; & halitibus ac flatibus ex tenui intestino ad œsophagum exsurgentibus, aliisque ab *Helmontio l. asthma & tussis inscript. t. 31. Highboro & Sylvio citatis antea locis*, assertis quid sentiendum sit, ex subsequentibus patefiet.

Causam igitur genuinam investigans eandem methode receptâ in *immediatam & mediatam* distinguo. *Immediatam* constituo partium nervearum & membranosarum principaliter uteri, adæquatè etiam reliquorum supra enumeratorum viscerum irritationem & Spirituum animalium in illis habitantium inordinatum motum. Hâc quippe positâ & à quacunque causa tandem inductâ effectus seu affectio hysterica his illisve symptomatibus conspicua sequitur. Ut enim in statu naturali à legitimo spirituum animalium in fibras omnis generis influxu & ordinato motu, sensus & motus, tum spontanei, tum non spontanei proveniunt; ita iisdem in *airâ & lais* commotis dolores ac motus irregulares succedere necesse est.

Mediate porrò *causa* vicem subit omne illud, quod quocunque tandem modo nervosas partes irritare aut spiritus aliâs in anomalos motus concitare potest. Irritant autem nervos & spiritus perturbant, quæ illis heterogenea &

& improporcionata accidunt, sive sub corporeâ magis ac
 crassiori particularum mole, sive subtiliori quodam mo-
 do. Talia verò maximè sunt particulæ acres salinæ omnis
 generis, sive acidæ sint, sive alcalicæ, sive tertii ordinis, sal-
 sâ, quæ omnes ac singulæ nervosis uteri aliorumque visce-
 rum partibus infixæ, angulorum acumine illarum fibrillas
 vellicare ac dissociare possunt, imprimis cum istæ per suprâ
 dicta maximè sensiles existant. Et dictæ heterogeneæ par-
 ticulæ nunc in corpore ipsiusque liquoribus producuntur
 ex variâ eorum immutatione, nunc iisdem ab extra infe-
 runtur.

Quæ in corpore latitant, non alibi, quàm in sanguine
 & sero quærenda; quorum utrumque nunc conjunctim,
 nunc hoc seorsim, in ipsâ substantiâ uteri proximè, vel in
 reliquis viscerum culinis corruptionem subit.

Sanguinis & seri vitio simul generantur dictæ hetero-
 geneæ salinæ particulæ, circa uterum imprimis cumu-
 lantur, ac symptomata hysterica producunt, si is, qui sin-
 gulis mensibus per uteri vasa excerni solet ac debet, vitio
 laboret, seu restagnet, seu inordinatè, nimis & illegitimus
 excernatur. Quemadmodum enim à mensibus legitimè
 habentibus totius foeminei corporis *eunegota* & sanitas de-
 pendet, ita eorundem vitia ac læsiones varias, præter alia
 plurima mala, suffocatio uterina promptè consequitur.

Inter ista autem vitia omnium primò accusari mere-
 tur *suppressio* ac restagnatio, sive propria sanguinis, sive
 viarum culpa, sive quacunque aliâ de causâ positivâ illa in-
 ducta fuerit. Restagnante enim & supra modum adauctâ
 sanguinis aliàs excerni soliti copiâ, motus ejus imminuitur,
 sensim à dulcedine blanda ac suavi desciscit, & acorem pe-
 regrinum contrahit, quod ipsi cum omnibus aliis humori-
 bus

bus ex heterogeneis particulis constantibus commune est. Neque id in toto corpore reliquo tantum contingit, ut acor hinc sensum membranosis & nervosis partibus, imprimis uteri affricetur, sed speciatim in utero corruptio accidere potest. Restagnare enim respectivè magis in uteri vasis arteriosis & poris sanguinem credibile est, imprimis si crassities particularum ejus jungatur, quarum coagulum motum refluxum intercludit. Quin in utero ipso sæpius subsistere ac corrumpi sanguinem observationes memorant, ubi nimirum internum orificium nimis clauditur, & in cavitate sanguis colligitur. Hinc enim est, quod nonnunquam grumi prodeunt, & ulcera interiorem superficiem infestant. Eadem quippe ratio mensium est, quæ lochiorum, à quorum restitancia eundem effectum notavit *Harweus exerc. de partu. p. m. 377. & seqq.*

Nec à mensium restagnatione solum, sed *nimio* quoque eorum fluxu acriores istæ particulæ in utero generantur & colliguntur. Nimiã enim sanguinis fermentatione, quam copiosior fluxus pro causa sæpius agnoscit, exasperantur sanguinis particulæ, latentia spicula explicantur, & continuo per poros uteri transitu membranis impinguntur, ubi, absuntã blandã roscidã humiditate, unita vi fortius agere possunt: Hinc non infrequens est, erosionem vasorum ab excessiva acrimonia conjungi, quæ irritationem istam proximè excludit.

Omnium autem maxime accusandi sunt menses qualitibus vitiosis peccantes, quales sunt dolorifici, cum stitlicidio exeuntes & colore vitioso conspicui, pallidi, aquosi, aliterve decolores, fluor albus. Hi enim Θ ium acrium rodentium vellicantiumque præsentiam doloribus conjunctis satis superque testantur; unde non mirum est, ab iisdem

iisdem uteri tonum ulterius labefactari, nervosum genus irritari, spiritusque variè perturbari, quibus positus suffocatio hysterica præstò est. Eadem etiam salium abundantia obiter quoque demonstrari potest ex colore immutato, quippe qui à Æ is præcipitatione, deturbatione, fixatione, aliterve à salibus peregrinis immutatâ texturâ unicè dependet.

Eadem porrò particula irritantes in M. S. generantur & cumulantur, si vitiatas quocunque modo reliquorum viscerum culinis evolutio laudabilium & segregatio heterogenearum partium non ritè perficiatur, sed utraque in liquore vitali combinentur ac coacerventur. Unde Θ næ F æa dominio potitæ ac variis nervosis membranosisque infimi ventris partibus, imprimis utero, per continuum sanguinis pulsum impactæ, easdem lancinare, irritare & in spasmodicos motus non possunt non agere. Id quod effectus quoque evidenter satis confirmat, dum nullæ mulierum magis, quàm cachecticæ, scorbuticæ, arthriticæ passionibus hystericis sunt obnoxia, ut in historia superius notavi.

Ad hæcce sanguinis vitia inprimis quoque spectant febres; in his enim sanguis toties ebulliens, effervescens ac rarefactus necessariò acrimoniam biliosam alcalicam majorem concipit, quâ mediante superius nominatum effectum promptissimè producere potest. Idem enim in aliis ipsisque maribus occurrere frequentius solet, dum febribus toto die motus convulsivi ipsaque epilepsia junguntur.

Neque vero sanguinis & feri prout in vasis sanguifluis oberrat conjunctim solum, sed hujus etiam vitia, quatenus à sanguine separatum est, ac in vasis lymphaticis glandulisque continetur, seorsim affectus nostri causam fovere possunt

sunt. Lympha enim variis de causis corrumpi atque acrimoniam concipere potest, quæ hinc eò promptius nervorum ac spirituum constitutionem lædit, quo majori affinitate cum his gaudet. Lympha quippe copiosus spiritus animales immerfos esse ex physiologicis certum est. Corruptur verò hæc & heterogeneas acres particulas accipit, si pariter ut sanguis in vasis propriis ac glandulis restagnet, congeratur, coaguletur, & fibrosas partes distendat, id quod tum in uteri poris, testibus seu ovario, tubis, tum aliis circumiacentibus glandosis partibus accidere potest. Non enim citra rationem asserere posse mihi videor, omnia ea, quæ Medici hactenus in producenda suffocatione uterina femini adscripsere, meliori longè jure sero esse tribuenda.

Certissimum nempe hodie est per anatomen, mulieres nullum omnino semen habere fluidum, virorum illi analogum, sed omnium reliquarum foemellarum ritu ex toto animantium genere possidere ovula in ovario contenta, ex quibus imprægnatis foetus producitur, prout hoc ipsum Clarissimorum virorum *Job. van Horne*, *Stemonis*, *Kerkringii*, *Gnaassii* industria satis demonstravit; vid. *Horn. Microcosm. epist. annexa p. 124. Gnaaf. de mul. organ. c. 13. p. 200.*

Quæcunque igitur de tumore testium ac tubarum proflant exempla, quale est illud *Riolani Anthropogr. l. 2. c. 34.* qui in hysteriis virginibus testes pugno grandiores se deprehendisse scribit seroso semine turgentes; ut & *Vesalii*, qui simile quid in duabus puellis strangulatu uteri vexatis observavit, *lib. de human. corp. fabr. l. 5. c. 15.* illa omnia feri sine dubio in testibus restagnationem & corruptionem notant. Illi quippe glandulosis corporibus, vasisque lymphaticis plurimis gaudent, in quibus lymphæ motus variè sisti, illaque accumulari potest, quod frequentiores hydatides illo
in lo-

in loco reperta abundè quoque demonstrant. An autem ovula in ovario corrupta huc quicquam conferre effectumque similem producere possint, de eo sententiam certam ferre nondum licet, quum observationes anatomicae idem confirmantes haecenus defuerint. Haud improbable interim est, ovula nimis matura ob intermissa diutius sacra a *Pegibru* & nimis congestas ac exaltatas particulas aeo Snas, effluvia acriora de se spargere, quae nervis ac spiritibus animalibus commixta eosdè irritare ac in motus heterogeneos concitare possunt. Ab hisce enim effluviis veneris appetitum & libidinis ardorem in foeminis ingeniosè deducit *Clariss. Peyerus epist. Prodromo Physiol. Harderi annexa pag. 134.* Eadem feri peregrina acrimonia in uteri lymphaticis vasculis ac poris oriri potest, quod in fluore albo haud dubio contingit.

Non tantum autem circa uteri fundum, testes ac tubas ejusmodi lymphæ corruptio accidit, quæ effectui nostro producendo par sit, sed circa vaginam etiam alterata ac vitata eundem effectum edere solet. Præter enim ovula in ovario contenta, liquorem quendam serosum viscosiorem in lacunis vaginæ & glandosis corporibus, prostaticis mulierum dictis, contineri, qui per peculiare ductus ad voluptatem pariendam in generationis opere in vaginam excernitur, recentiorum Anatomicorum *Graafii & Casp. Barb.* diligentia detexit *vid. illum l. c. c. 6. p. 67. cap. 7. p. 18. & seq. it. c. 14. p. 212.* hunc vero *Epist. de ovar. mul. p. 19. 20.*

Ab hujus liquoris constitutione pravâ, acredine, salfedine stimulative, uti plura foeminarum symptomata, pollutiones nocturnæ, gonorrhœa, veneris desiderium nimium, tentigo &c. dependent, ita quoque nullum dubium est, quin ab ejusdem longiori retentione ac cumulatione

1700.
 acredineque adeo insigniter adaucta, quod in virginibus nubilibus & succiplenis contingit, sæpius symptomata uterina excitentur. Idem enim spontanea ejusdem excretio, paroxysmum hystericum sæpius finiens clarè satis probare videtur. Contractione nempe ista fibrarum uteri & vaginae spasmodicâ comprimuntur glandulæ subjacentes & liquor latitans emungitur, unde quidam ejusdem proritationem in paroxysmo svadere non verentur. Vid. *Rolfinc. Ord. & Meth. Comm. l. 14. sect. 3. cap. 7. pag. 1019.*

Idem lymphæ vitium in aliis infimi ventris glandulis occurrens similem effectum edere valet. Sic in mesenterii aliisque primarum viarum glandulis inquinata aut aliis modis vitiata sæpius causam affectui nostro dedisse legitur. Non enim aliud facile plexus nervosos mesenterii afficere potuit, quàm lympa in glandulis circa istas plexus corrupta, in supra ex Willisio adductis exemplis, cum hæ ab iisdem nervorum propagines plures fortiantur. Sic idem *Willisius sapius cit. loc. de morb. convulsiv. p. m. 109.* mentionem facit puellæ 12 annorum, quæ ob nimiam compressionem glandularum inguinalium ad curandam herniam, & lymphæ adeo insignem perturbationem non solum scrophulas, sed symptomata hystERICA consveta passa est. Nec extra culpam forsân lympa primarum viarum ex glandulis ventriculi & plexibus glandosis intestinorum expressa semper est, sed ipsa quoque nervosas propagines acrimonia sua, sive ab internis, sive externis causis inductâ lancinare possunt, quod murmura hypochondriorum, rugitus, ructus, vomitus, dolor cardialgicus, colicus aliæque satis manifestant. Hæc enim causa fuit, cur nonnullis affectum nostrum non hystericum, sed hypochondriacum tantum nominare placuerit; id quod tamen per hæcenus dicta non absolutè valet. Hæc

Hæc de causis materialibus nervosum affectus nostri subjectum irritantibus; quibus addere licet effluvia subtiliora, halitus & vapores, qui à materia ista crassiori secedunt ac per vias minus manifestas, poros insensibiles penetrant. Hi ob subtiliorem istam acrimoniam, qua solùm ab humoribus differunt, eò facilius nervosam systasin ipsamque cerebrum promptè subire, spirituum consistentiam turbare, inque motus heterogeneos concitare possunt, quod à crassiori mole tam promptè effici non poterat.

Præter autem positivam nervosarum uteri dictorumque viscerum aliorum irritationem plura suffocationem nostram uterinam excitare queunt; omnia nempe illa, quæ aliàs spirituum compagem in *circumscriptis* enormes cogere apta nata sunt. His enim quacunque de causa insigniter perturbatis totum nervosum systema fibrosæque partes contorquentur ac spasmodicè contrahuntur. Ut taceam commotis fortius spiritibus, fibris membranisque, latitantem ac quiescentem causam positivam materialem suscitari & in actum facillimè deduci.

Ad hanc itaque classem referendi sunt dolores reliquarum partium graviores, à quibus uteri strangulationem sæpius oriri supra dictum est. Eandem spirituum turbationem omnium maximè ciere solent affectus animi fortiores, ira, terror, timor, tristitia, quæ turbatio hinc in foemina eò major esse solet, quò debiliori textura ac robore spirituum pollent. Hæc enim debilitas in causa est, cur foemina ad quorumvis objectorum graviorum occursum statim animum despondeant, cum ingruentis aut illati mali magnitudinem æstimare non possint. Hinc illæ præ viris citius à terrore, tristitia ingenti læduntur.

Imprimis quoque huc spectant suaveolentia, quorum

vis

1202
 vis omnium ferè Medicorum & experientia testimonio in
 excitandis suffocationibus uteri maxima est. Sic rosa hy-
 stericis sæpius exosa est, qualia exempla Höferus *Herc. Med. p.*
311. & Lang. misc. cur. p. 46. annotarunt. Quà verò ratio-
 ne id efficiant, non una omnium mens est. Aliis enim ut
Hoffmann. in Instit. & Lang. l.c. id præstare videntur, quod
 moveant quidem vapores, non tamen promoveant eosdem.
 Verior autem hujus ratio videtur, quod vel odore olim
 ejusmodi, aut matres gestationis tempore læsa sint, & odi-
 um peculiare hinc contraxerint; vel quod vaporosis aëis
 effluviis spirituum animalium systasis resolvatur ac vitiosè
 rarefiat, ipsique adeo in heterogeneos motus agantur.
 Quem motum rarefactivum cum è contrario foetida ac
 graveolentia, tanquam spirituum flagella corrigant & in
 ordinem redigant, paroxysmum quoque abigunt & speci-
 ficorum titulo superbiunt.

Hic quoque tandem memoranda veniunt causa externa
 alia, quæ vel proximè acriores irritantes particulas ner-
 voso generi communicant, spiritus turbant, vel interna-
 rum causarum generationi ansam præbent, latentem ac
 quiescentem hostem laceffunt. Tales sunt errores in re-
 bus nonnaturalibus vulgò dictis reliquis commissi. Sic
 aëris qualitates hic accusandæ, tum nimius calor à solis radiis
 aut aliis causis productus, ut in balneo, qui rarefactionem
 humorum ac spirituum promte excitat, tum frigidus, qui
 acriores Θ nas particulas copiosè in sinu fovet, unde uteri
 partibus improvidè illabens in partu v. g. statim affectum
 nostrum excludit.

Cibi quoque & potus vitio non carent. Fermente-
 scentes enim facile, corruptibiles, dulces, acres, acidi, ut
 saccharata, lacticinia, acetum ipsum (quod *ύσσηρ λγες* hinc
 m

in specie dicitur) particulas acrés irritativas nimium quantum in primis viis sanguine & sero cumulant. Nec motus vitia abludunt, si nimius fuerit, in primis post partum cruditates plurimas generat humoresque exagitat; siue deficiat, serosæq; massæ aggestionem & corruptionem procuret.

Numerum denique causarum claudunt læsiones uteri aliæ, ubi continuum aut connexio solvitur, ut vulnera, ulcera, dilacerationes in partu, quale exemplum *cap. 1.* recensui. Dislocatio quoque uteri in puerperis mox à partu accusatur à *Willis. de morb. convuls. l. c. p. 119.* cum uteri corpus capacius factum & recens inanitem non recto in loco intra pelvim subsidet, verum superius ad latus illius modo dextrum, modo sinistrum declinat, ibidemque instar marsupii constricti in molem ingentem complicatur, quam tumor hypogastrii aut inguinis subsequitur.

Par ratio est procidentia uteri, & injectionis acrium, ut *Gli Romani*, à quâ suffocationem hystericam notavit *Harv. laudata exercitat. de partu p. 179.*

Expositis jam affectus nostri subjecto & causis, demonstrandum jam porrò foret, quomodo ab iisdem varia supra enumerata symptomata producantur. Verum cum in recensione causarum subinde idem præstitum sit, brevior hic ero, nec latius illa repetam. Omnia quippe, quæ occurrunt, primariò nervosi generis contracturas notant, à quibus hinc sanguinis & seri circularis motus necessario turbatur, dum constrictis hinc inde vasculis subsistere coguntur liquores vitales, & actiones variè lædunt. Motus enim in abdomine nihil aliud, quam interaneorum viscerum, mesenterii & annexorum intestinorum ipsiusque ventriculi elationem notat, quem diaphragmatis interiora versus depressio augere promte potest; Sic respiratio

nis vitia ab eadem nervosi generis contractura in partibus membranosis retique musculari pulmonū, per consensum excitata, sanguinisque irregulari per eosdem motu unice pendent. Quæ causa ubi cordis nervos corripit, motū ejus variè turbare ac impedire potest, in palpitatione, lipothymia & syncope. Hinc etiam risus, fletus, oscitatio, pandiculatio facillimo negotio deducuntur. Capitis autem affectus, ut gravedo, vertigo, aphonia, veteribus aliisque sopor gravis, à turbatis ac confusis sensibus animalibus, lymphæque ob vasorum stricturas restagnante, nervorumque principium comprimente commodissime derivantur.

CAPUT III.

Differentias & Signa tractat.

Quam diversâ ac variâ facie affectus noster conspicendum se præbeat, ita ut minus cordatis & inexpertis aliquid divini nonnunquam fovere videatur, superius in historia notavimus. Pro multiplici ergo afficiendi modo, varias etiam differentias cum Galeno l. 6. de loc. aff. c. 5. constitutuere possem; sufficit tamen gradus tantum illius attendere illumque ratione vehementiæ & magnitudinis distinguere. Alia enim suffocatio *levior* est, in quo faucium solum contractio, difficilior respiratio cum præcordiorum anxietateprehenditur; Alia *gravior*, quæ graviora symptomata conjuncta habet, v. g. motus in infimo ventre, tumores distensivos circa scrobiculum cordis, respirationem difficillimam, aphoniam cum lipothymia, sensus & motus imminutione, &c. Denique *gravissima* alia est, ubi summus plane virium lapsus adest, respirationis interceptio, syncope, frigus extremorum, imò totius corporis, ut pro mortuis habeantur.

Cau-

Causarum differentias addere non opus est, tot enim constituendæ essent, quot causæ supra enumeratæ fuere. Unde statim ad *diagnostica signa* progredior.

Cum vero hæc supra in historia latius sint exposita, nec paroxysmus semper iisdem symptomatibus incipiat ac desinat, neque imminentis neque præsentis signa absolutè tradi possunt. Si enim quædam ex illis adfuerint, nullum dubium est, quin Medicus prudens omnibus probè consideratis affectus præsentiam colligere possit. Illa igitur breviter potius addam, quæ suffocationem hysterica à congeneribus affectibus distinguunt. Ab apoplexia differt illa, quod ibi nullus stertor percipiatur, neque semper plenaria sensus & motus privatio, ut in hac fieri solet, accidat. Puncturas enim, pilorum vellicationes & extractiones ut plurimum sentiunt, & digito intento locum affectum ac symptomata urgentia demonstrant. Quin elapso paroxysmo præteritorum sapius recordantur, quod in apoplecticis minus contingit.

Ab epilepsia autem affectum nostrum distinguunt motus convulsivi universales & spuma ante os, quæ raro in hoc deprehenduntur, nisi illa simul accedat & hysterica evadat. Pulsus etiam epilepticorum major esse solet, quam antea fuit, quod in hysterice contrario modo se habet. Ratio ex parte manet integra, nec phantasia ferias agit, sed sæpe eorum quæ circa ægras dicta vel gesta sunt, ipsæ meminerunt, quod ab epilepticis non expectandum.

A lethargo febre discernitur, quæ in illo ordinariè, in hoc nostro autem affectu minus visitur. A syncope distinguitur nisi hæc ipsa jungatur, quod hæc magis de subito invadit, suffocatio vero uterina ut plurimum præludia habet ac prodromos. Pulsus etiam in illa ad sensum

cessat, in hac vero remanet, licet exiguus, rarus & languidus. In syncope sudores frigidi exprimuntur & pallor cadaverosus major adest. Suaveolentia illam juvant, passioni hysterica nocent.

Nisi vero arti maculam aspergere, & in naturæ leges peccare velimus, maximè à mortuis sunt distinguendæ hysterica, & cavendum, ne adhuc superstites mortuis annumeremus, sepulturæ destinemus, aut cultro Anatomico ad causas penitus inquirendas subjiciamus. Multos adeo modos explorandæ vitæ superstitis apud autores legere licet. Alii illam experiri tentant flocco lanæ carminatæ, vel pennâ levi, vel terfo speculo, ori vel naribus admotis, & ex illorum motu, hujus autem infectione de vita vel morte judicare satagunt. Alii pectori vitrum aqua plenum imponunt & ex aquæ motu vitæ præsentiam divinant. Cum autem hæc sæpissime fallant, alii certiora signa à pilorum evulsione & sternutatoriis desumi posse credunt. Sed & hæc minus tuta ac fida sunt, quare optimum erit, ut legi quasi sancitæ obediamus & elapsum triduum expectemus, antequam terræ inferantur.

Signa Prognostica quod concernit, affectus hic minime ut plurimum lethalis est, interim ob gravissima symptomata adstantes maxime terret. Ex syndrome ergo horum primariò prognosis instituenda, quo plura enim & graviora conjunguntur, diutius durant, partes nobiliores coafficiuntur, & generosa remedia minus juvant, eo periculosior est & contra.

Inprimis periculum minitatur gravidis, ob abortus metum, & puerperis ob vires, præsertim graviori nixu prægresso, maxime debilitas & prostratas.

Ab

Ab uteri inflammatione, quam febris comitatur, & vulneribus, admodum periculosa.

Quæ à seminis vel potius seminalis liquoris retentione oritur exitiosior habetur, quam à mensibus suppressis. Verum pari passu ambulare videntur, faciliior autem illa curatu est, hæc difficilior.

Si mulieri suffocatione uterina laboranti sternutatio supervenit, bonum. Naturam enim exsuscitat, spiritibus heterogeneam copulam excutit, & materiam halituosam irritantem dissipat. Nonnunquam etiam in alios morbos, apoplexiam, paralytin, syncopen lethalem degenerat. Paroxysmus quo sæpius repetit & diutius affligit, eo magis metuendus, facile enim fieri potest, ut spiritibus in tanto ac crebriori naturæ conflictu exhaustis, mors præforibus existat.

CAPUT IV.

Curationem proponit.

UT igitur citam ac tutam opem affectui nostro afferamus, methodo opus est, quæ vel *curatoria* in paroxysmo, vel *preservatoria* extra eundem. *In paroxysmo* omnia illa felicem effectum spondent, quæ causæ proximæ, spasmodicæ irritationi debentur, ac spiritus turbatos in ordinem redigere queunt. Talia sunt quæ vel materiam irritantem invertunt, dissipant, figunt, aliove modo tollunt; vel spiritibus robur suum restituunt naturamque excitant, sive *internè* sive *externè* adhibeantur. Cum vero sæpius in paroxysmo internorum usus denegetur, ob oris & faucium constrictionem, solisque externis cura auspicanda sit, hæc quoque primo loco enumerabo.

Missis vero illis, quæ ab adstantibus nunc medici jussu,

D 3

nunc

nunc citra eundem peraguntur, e.g. acclamatio proprii nominis, vestium & vinculorum circa pectus solutiones, &c. ex FONTE CHIRURGICO sese offerunt *ligaturæ* dolorificæ extremorum, ventris & hypochondriorum *constrictiones*, quovis cingulo, nec curiosè ex corio humano aut cervino, factæ. *Frictiones* item vel simplices, vel calidæ, cum lateribus aliisve lapidibus calefactis, *Öle*, *Æto*, *spiritibus*, aut *infusis nervinis*, *▽a apopl. amar.* &c. in cruribus, pedibus, manibus, institutæ. Quo spectant *cucurbitula sicca* inferioribus, partibus, femoribus internis applicatæ, quorum usum adeo dilaudare solent autores Practici, item *vesicatoria* variis partibus adhibita. *V. S.* licet adeo cum *Höchstetero* extollat *Higbmorus l.c. p. 14.* in paroxysmo vix commendare possum, nisi manifesta plethoræ sanguinisque restagnantis signa cum pulsu forti viribusque sufficientibus adfuerint; aliàs enim vires ulterius exsolvere ac syncopen arcessere prompte potest.

EX FONTE PHARMACENTICO efficacissima huic indicationi satisfaciencia remedia depromi queunt, quæ priora illa auxilia longo post se intervallo relinquunt. Inter hæc primò occurrunt *suffitus* ex plumis avium, perdicum, pavonum aut potius quorumvis accensis, pilis, corio, cornubus, verrucis equorum, excitati, ad quos tanquam sacram anchoram mulierculæ confugere solent, cum tamen inter tot euporista alia ut plurimum sint supervacanei.

Idem præstat *castoreum*, *asa fœtida*, *galbanum* syndoni pro nodulo inclusa, vel in pomum uterinum redacta. Item *Essent. castor. ase fœtid. ol. C. C.* *¶i fœtidum, lign. sancti* &c. naribus admota. Quo pertinent *□sa volatilia* *us □a*, *◊ci*, *fuligin.* & ipsa acida, *¶i volatili juncta*, *Ætum* cum *castoreo*, *spir. Oli volatilis* *Æus*, ipseque fumus *¶is*.
Quæ

Quæ omnia nunc forma balsami, liquoris, aliterve exhiberi possunt. Sic sequentem non semel summo cum fructu adhibui.

Rx. Ol. C.C. ꝑ fatid. ā. ℞. succin. rut. ā. gr. rv.
 castor. as. fatid. ā. gr. iij. corporis pro balsam. q. s.
 M. F. I. a. Balsamus. S. Mutter = Balsam.

Circumspectione tamen opus est in nimis graveolentibus applicandis, ne dum juvare intendimus, noceamus. Uti enim quibusdam foeminis non satis foetida ac graveolentia reperiri possunt, ita sunt, quibus hæc ipsa planè sunt infesta & paroxysmum magis aggravant, spiritus nimis turbando ac caput vaporosis effluviis replendo. Unde ad idiosyncrasiam hanc aut consuetudinem probè attendere Medicum oportet, & loco illorum alia non minus efficacia in usum vocare v.g. ∇ apoplect. amar. Ludov. carbunc. aur. bals. Embryonum Rosfinc. Ludov. cum uterinum, quæ tum naribus tum pulsibus applicari possunt. e. g.

Rx. ∇ carbunc. apopl. amar. ā. ℞. balsam. embryon. ℞j.
 essenz. castor. ℞j. M. S. Pulß- und Anstreich-Wasser.

È contrario ipsis etiam pudendis medicamenta applicanda præcipiunt autores, suaveolentia scilicet, quibus uterus delectari religiosè hactenus creditus est, e. g. moschum, Zibethum, syrac. calamit. balsam. apoplect. &c. In quorum tamen applicatione probè considerandum, an ægræ talia ferre possint, & cavendum ne odor eorum nares feriat, quod facilè contingere potest. Sic in gravidis ob abortum metum minus locum habent. Si formulam desideres talis esse potest.

Rx. balsam. apopl. ℞j. Zibeth. gr. v.
 mosch. syrac. calam. ā. gr. iij.

M. F. Balsam. pudendo muliebri cum bombace vel linteo indendus.

Cum vero per supra latius dicta causa morbifica tantum

2920

tum non semper in infimo ventre latitet, ac symptomata plurima ibidem producat, topicis medicamentis applicatis iisdem obviam eundem est. Fit vero illud imprimis *Unguentis, Linimentis, ac Emplastris*, quorum illa ex *ol. laur. de sem. hyosc. simpl. & compos. ʒvis, ʒtis carvi, anis. fœnic. cummin. succin. junip. ruta, zedoar. carminativ. Myns. & c.* parari possunt, exempli loco sint sequentia.

℞. *Ol. de castor. ʒiʒ. sem. hyosc. ʒi. carv. cumin. fœnic. succin. junip. sapon. ā. gt. v. M. D. S. zetheilend Mutter Dehl.*

℞. *Unguent. de hyosc. ʒvj. ol. carmin. M. gt. xij. Zedoar. rut. succin. ʒvis ā. gt. v. Zibeth. gr. ij. M. F. Unguent. D. ad pyxidem.*

Emplastra autem in affectu nostro summe proficua tum in paroxysmo tum extra eundem deprehenduntur. Talia conficere licet ex *emplastr. matrical. de galban. de bacc. laur. de hyosc. aliisque. v. g.*

℞. *emplastr. de galb. ʒvj. de bacc. laur. ʒʒ. ol. carminat. Myns. ʒj. succin. rut. ā. gt. iij. de castor. q. s. M. F. Emplastr.*

Laborum minus prodigi solum quoque galbanum ceroti modo extensum usurpare poterunt. Utrisque autem tum unguentis, liminentis regioni umbilicali inunctis, tum emplastris eidem loco applicatis ad meliorem aetuationem superimponi possunt sacculi paregorici, carminativi, ex emollientibus, discutientibus, nervinis, v. g. *flor. chamom. menth. meliss. pol. montan. organ. 4. sem. cal. vel simplici avena* compositi & calefacti.

Pessos, nascalia, chlysteres uterinos nec pudor foeminarum facile admittit, nec curatior praxis adeo desiderat, unde usus eorum hodie exolevit.

Loco eorum tamen clysteres alvini ob viciniam & pa-

re-

regoricam discutientem ac carminativam vim opem non
minimam afferunt, ut evacuationem primarum viarum,
quam simul præstant, taceam, e. g.

℞. rad. bryon. carlin. levist. ā. ʒʒ.
herb. mercurial. matricar. artemis. rut.
flor. chamem. ā. mʒ. cheir. p. ij. baccar. laur. ʒʒ.
sem. anis. fenic. carv. ā. ʒj. caric. pingv. N. v.
agaric. in petia ligat. ʒij.
Coque in s. q. ▽. f. Colatur. ℞. ʒx.
adde Electuar. laxativ. ʒj. ol. aneth. lil. albor. ā. ʒʒ
Ⓞ ʒat. ʒj. vitell. ovor. no. j. M. F. I. a. Clyster.

Agmen externorum claudunt in casu desperato, ubi o-
mnia frustra adhibita sunt, sternutatoria ex pulv. belleb. alb.
majoran. lil. convall. euphorb. additō castoreo facillimo nego-
tio paranda.

Sed de externis satis, quibus interna, si admitti pos-
sunt, palmam omnem præripiunt, quorumque usus legiti-
mus non facile Medicum destituit. Dividi autem com-
mode possunt hæc in volatilia & fixa, inter quæ cum non-
nulla ambigant, media haud inconvenienter dici possunt.
Volatilium numerum constituunt, tum salina volatilia al-
kalica sibi relicta, tum ææa, aromatica, aliaque, tum utraq;
artificiosè combinata atque maritata. Talia sunt ~us
Θ*ci tum simplex, tum castorinus, bezoardicus, C. C. fuligin.
ebor. Θlis ♀ volatilis, liquor C. C. succinatus, Θlia volatilia
tum sibi relicta, C. C. succini, ruta & c. tum oleosa reddita, ad-
ditis imprimis oleis carminativis. Essentia aæ fætid. castor.
succin. myrrh. balsamica, vel menstruo ~tu Θ*ci exaltato
extracta, carminativ. D. D. Wedel. Elixir. uterin. Rolfinc. Mi-
chael. D. D. Wedel. Ra bezoard. Michael. B. Ludovici in pri-
mis quæ cum castoreo & spir. Θ*ci paratur, D. D. Wedel. Item
Essent. camph. concentrator Ludov. aliaque ex camphora pa-
rata

E

rata

1402.
 rata medicamenta. De quibus autem in genere notandum, usum eorum in foeminis cautum esse debere, ob supra notatam laxiorem spirituum animalium texturam. Volatilibus hisce succedunt media, quæ partim volatilibus, Ænis, Æeis particulis, partim vero fixis Æeis & Æeis constant. In hunc censum referenda extracta v. g. bezoard. compos. Ludovic. zedoar. specif. uterin. Myns. mistur. s. Ra specif. uterin. Myns. ∇ a hysterica Sennert. Myns. Ludov. de quibus postremis obiter notare licet, minus spirituosas plurimum præstare nimis calidis, fumosis, quippe quæ citra noxam febriculosis etiam, tum in tum extra puerperium, quadrant. Fixorum denique titulum merentur Æea, calces metallicæ ac minerales, magisteria, Æra c. g. concha ppt. succin. ppt. ejusque magisterium, δ diaphor. bezoard. Æle, δ Æle cach. Ludov. bezoard. Æle s. & magnum Fabri à Ludovico in Pharmac. p. 354. correctum, antibect. Poter. ∇ Æii purum, cinnab. nativa ∇ δ ii ∇ c. variaque ex his parata ac composita, specif. cephal. Michael. Pulv. absorb. D. D. Wedelii qui instar omnium est, cujusque laudes in nostro affectu nunquam satis deprædicari possunt.

His omnibus quoque addenda opiata tum secundaria dosi reliquis sociata, tum etiam urgente necessitate primariâ dosi propinata. Non autem opus est ut seorsim extant tot laudana hysterica, quin potius simplicissima ex opio parata medicamenta nullo non tempore reliquis addita officio suo longe rectius funguntur. Talia sunt extractum opii c. ∇ s. vel pblegmate ∇ paratum D. D. Wedel. laudan. opiat. Ludovic. liquor. ejusdem ∇ pulvis anodynus, laudanum cydoniatum Celeberrimi Langelotti, Ra & essentia anodyna varia.

Hæc omnia & singula selectiora medicamenta enumerata pro causarum ac symptomatum varietate variè com-

combinata sufficienter illa omnia exequantur, quæ superius in priori indicatione curatoria ad paroxysmum tollendum necessaria judicavimus. Volatilia enim pene trando, discutiendo, sudorem movendo, particulasque irritantes expellendo, spiritus roborando, in ordinem redigendo & placando; media diluendo, confortando; fixa absorbendo, invertendo, nec non figendo, causarum multitudini, & symptomatum ferocitati abundè satisfaciunt. Exercitii gratia combinationes dictorum medicamentorum formulis quibusdam appositis monstrabo:

- R̄. *essent. castor. ʒiʒ. myrrh. balsam. ʒij.*
ʃir. ☉*ci bezoard. ʒj. M. D. in vitro
S. Mutter Mirtur.
- R̄. *Elix. uterin. D. D. Wedel. ʒij. R. anod. gt. xij.*
essent. camphor. Ludov. gt. iij. M.
S. Mutterstärckendes Elixir.
- R̄. *R bez. Lud. cum castor. ʒiʒ. essent. succin. ʒʒ.*
liquor. anod. Ludov. gt. x. M.
- R̄. *Elix. uterin. Croll. vel Michael. ʒiʒ.*
ess. carminat. D. D. Wedel. ʒj. opii gt. xv. M. D.
- R̄. *∇ cortic. citr. ʒij. artemis. meliss. ā. ʒj. hyster. Ludov. ʒvj.*
Ruterin. Myns. ʒʒ. Ess. castor. ʒij. ʃir. ☉. ʒ. volat. gt. xv.
- M. F. Potio S. Stärck Dräncklein.
- R̄. *∇ puleg. flor. citri ā. ʒiʒ. hyster. Ulmens. ʒj.*
liquor. C. C. succin. ʒʒ. extract. bezoard. compos. gr. xv.
ʃir. meliss. parum, M. D. in vitro.
- R̄. *∇ hirund. c. castor. puleg. matricar. ā. ʒiʒ.*
hysteric. Sennert. ʒj.
Pulv. absorb. D. D. Wedel. ʒiʒ.
☉. volat. succin. gr. v. ʃir. matricar. ʒij.
M. F. Potio.
- R̄. *½ ʒl. cachect. ʒj. cinnab. nativ. gr. xv.*
perl. ppt. corall. ppt. ā. ʒʒ.

1229.

36.

℞. *ſtis* gr. v. *pulv. anod. Ludov.* gr. iv. M. F. Pulv.
S. *Stärck* Pulver auff etlich mahl.

De hoc fingulis horis cum ∇ hysterica potest propriari ℞ .

℞. *lap. Spp.*, *bezoard.* *Al. succin. ppt. specif. cephal.* ā. ℞j .
cafor. ℞ . M. F. Pulv. pro 3, vel 4. dof.

Internis hisce annumeranda quoque sunt *Emetica*, quæ præsentissimo usu in quibusdam casibus sese commendant, ubi scilicet symptomata primarum viarum, ructus, inflationes, dolores cardialgici, nausea, vomitus ipsi, deprehenduntur. Natura enim ipsa eadem indicare videtur dum aliis quoque medicamentis, pulveribus imprimis absorbentibus adjuncta vomitu cum successu se sæpius liberat. Id quod tùm alii, tùm ipse non semel observavi. Sint vero lenia cum absorbentibus aliisve hysterice remixta & minori dosi data. Hinc *Langius misc. cur. p. 13.* $\ominus$ $\oplus$ mire extollit tanquam optimum ac tutissimum vomitorium. Idem tamen ℞ *emet.* ad gr. i. ij. præbitus, ℞ aliaque præstant. In reliquis vero ubi dicta symptomata non visuntur & vires deficiunt omninò illa vitanda.

Extra paroxysmum indicatio præservatoria locum habet, quæ causarum plenariam extirpationem intendit, ne iterum ad eum gradum cumulentur, ut novum paroxysmum excitare valeant. Unicè itaque sanguinis à particulis heterogeneis acribus repurgationi ac liberationi studet, simulque nervosi systematis spirituumque tùm vitalium, tùm animalium roborationem requirit.

Repurgat ex FONTE CHIRURGICO V. S. si plethora universalis urgeat & tota massa sanguinea vitium secum contineat, apertâ venâ brachii. Demtâ enim parte, reliquum citius corrigitur. Præsente autem speciali indicatione v. g. obstructione mensium in pede uno vel utroque vena secari potest. ℞

Hujus

Hujus vicem suppleant cucurbitulæ scarificatæ, vesicatoria & cauteria tam actualia quam potentialia, hæc enim insignnem usum habent in humoribus acris, acetosis & corruptis educendis.

EXPHARMACIA in hunc quoque finem adhibentur *ἀνω* vel *κᾶτω* evacuantia, illa, si materia sursum vergat & humores biliosi, acres, rodentes parietibus ac glandulis ventriculi arctius impacti fuerint. Talia suppeditant *ἕτα* ritè præparata.

R. $\mathfrak{R}$ emet. gr. ij. vel iij. elao sacchar. citr. vel cinnam. $\mathfrak{R}$.
M. F. Pulv. S. Brech Pulverlein.

R. Oxyfacchar. emet. Ludov. $\mathfrak{z}$ ij. l. iij.
essent. melliform. succ. oleos. cortic. citri $\mathfrak{R}$. M.
S. Brech Cassf.

Per inferiora autem tum primarum viarum lymphæ peccans, tum totius corporis eliminatur beneficio purgantium tum leniorum, tum fortiorum prout subjectorum ratio id postulat. Quod ut eo felicius succedat aperientibus *ῥιβίς*, $\mathfrak{R}$ e. is, *ῥατίς* tum humores tum viæ sunt disponendæ. Cui fini sapius etiam commode inserviunt ea quæ repetitis vicibus, seu per *ἐπιπέσσω*, humores peccantes educunt. Materia eorum ex sequentibus patebit.

R. $\mathfrak{R}$ facid. extract. cathol. Andern. $\mathfrak{a}$. $\mathfrak{R}$.
resin. gualap. gr. v. ol. $\mathfrak{R}$ l. citr. gr. j.
cum R. $\mathfrak{R}$ f. l. a. pilul. no. xvj.
S. Purgier Pillen.

R. md. gualap. $\mathfrak{z}$ ij. resin. scamm. gr. iij.
bez. $\mathfrak{z}$ al. non caulo. gr. iv.
ol. $\mathfrak{R}$ l. cinnam. gr. j. M. F. Pulv.
S. Purgier Pulverlein.

R. liquor. purg. Ludov. $\mathfrak{z}$ ij.
essent. melliform. violar. $\mathfrak{z}$ ℞. M. D. in vitro.
S. Purgier Linctur.

E 3

Insu.

1726.

Infusum ex sequentibus facile confieri potest, *rad. aristol. rot. bryon. aliisque aperientibus herb. meliss. matricar. artemis. capill. vener. cuscut. flor. cheir. anthos, 4. cordial. &c. additis purgantibus fol. fenn. s. f. rhabarb. fibr. belleb. nigr.*

Huc spectant etiam leniora ut *pilul. minores ex extract. aloës paratæ, dilutum aloeticum aliaque.*

Magis immediatè ex sanguine & sero causas eliminant diaphoretica æque ac diuretica. Illorum materiam ac formulas supra sub volatilibus & fixis in paroxysmo adhibendis latius recensui, unde hic ea non repetam. Ex horum classe sunt ~ ⊖ ♀ *volat. ess. succini, liqu. ♀ ♀ sat. arcan. ♀. R ♀ s. & compos. silicum Glaub. ⊖ lia fixa herbarum, artemis. onon. arcan. duplic. lap. ⊖. &c.*

Quibus inprimis accensenda sunt aperientia universalis, à perigrinis ⊖ bus massam sanguinis liberantia, obstructions viscerum, hepatis, lienis tollentia, quæ hinc alios affectus suffocationis uterinæ causas, cachexiam, malum hypochondriacum, scorbutum unà curant. Hujusmodi sunt *Alia aperientia solida & liquida forma parata crocus ♂ ♀ tus, cum ∇ s. factus, Glum ♂, pilula ♂ les aperientes D. D. Prasidis. R ♂ cydon. pomata, essent. ⊖ li ♂ cum ⊖ * co D. D. Wedel. essent. ⊖ l. ♂ ♀ sata Ludov. Ræ ♀ les menstruo acido vel alcalico volatili extracta. Elixir. proprietatis aperitiv. essent. hypochondr. Ludov. &c.*

R. R ♂ cydon. zib. Ess. antihypoch. ʒj. M. D. in vitr.
S. Deffnende Sinctur.

R. Essent. ⊖ l. ꝑ. D. D. Wed. ʒß. arcan. ♀ ʒß. M.

R. Croc. ꝑ. ♀ at. ʒß. oc. ⊖ ppt. ♂ ꝑ. cach. cinnab. nativ. fec. bryon. ā. ʒj.

ol. cinnam. gt. j. M. F. Pulv. pro 4. 5. dof.

Spiritibus denique tum vitalibus tum animalibus, nervoso systemati, imprimis utero, robur conciliatur, ne à causarum im-

impetu tam facile turbentur, iis quæ Æ re balsamico aromatico suavi copioso pollent, junctis simul terreis subtilioribus particulis. Hujusmodi sunt præter superius enumerata volatilia *essent. lign. aloes*, R *corall. ess. mastich. liquor oleosus cortic. citr. ol. cinnam. caryoph.* ipsaque simplicia, in quibus utrumque principium arctius conjunctum est, ut *rosmarinus, puleg. zedoar. melissa &c.* Hæc omnia si cum uterinis supra recensitis aptè combinentur promptissimam opem ferunt. Sic

Rx . *Essent. lign. aloes* ʒj. *Elix. uterin.* ʒʒ.

M. S. *Stärck-Elixir.*

Rx . R *corallor.* ʒiʒ. *Ess. castor.* ʒʒ. *liquor. anod.* gt. x.

M. S. *Herz- und Mutter-Zinctur.*

Uterum in specie roborare possunt topica superius memorata e. g. emplastra matricalia extra paroxysmum & continuo gestata.

Si usu veniat, sicuti frequentius solet, ut aliis subinde morbis suffocatio hysterica jungatur, vel hæc alios excludat, & recensitæ indicationes non sufficiant, ex propriis locis aliæ sunt petendæ & appropriatis auxiliis exequendæ.

Ut omnia quæ hactenus ad curandum affectum nostrum allata speratum finem consequantur, ea quæ ex FONTE DIÆTECTICO huc mutuanda sunt, probè observentur. Diætâ enim commodâ institutâ multi morbi præcaventur.

AER ergo sit purus, temperatus, nec in calore nec frigore excedens, multo minus effluviis venenosis, tetris, suaveolentibus refertus. Vitentur cibi difficilis concoctionis, nimis acres, Θ si, ac halitiosi; acida item, dulcia, aromata acriora, nimis saccharata; è contrario eligantur cibi *Χυμοι, Σπυρτοι*. Cerevisia sit bene defecata, mediæ ætatis, nec nimis copioso Æ e lupuli vel lolii ebria. Vinum non generosum sed mediocre, præsertim si animi defectio-

nes

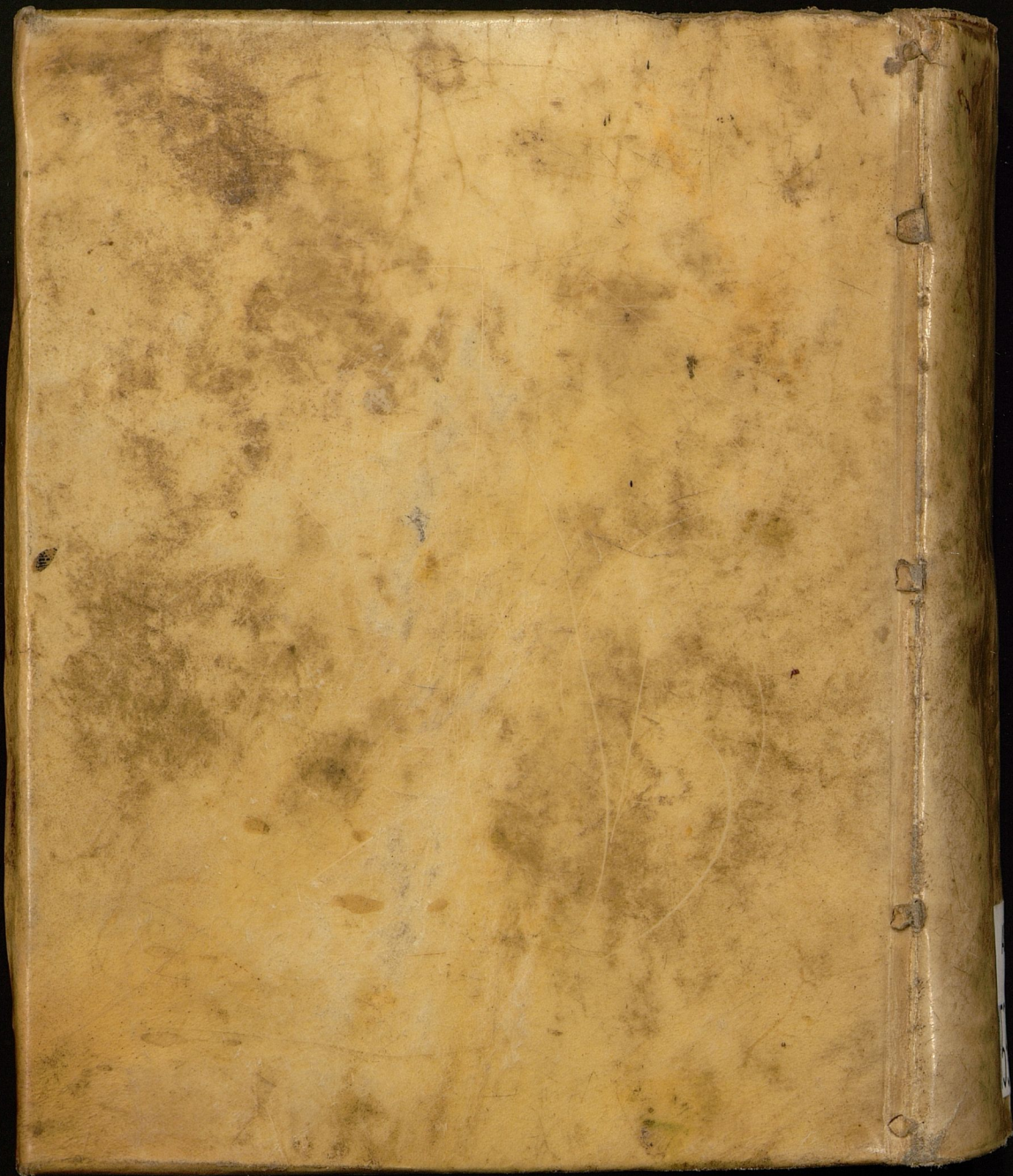

153154

X2615746

R

W 17

37. 38 1079

I. N. f.
DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS
De
**SUFFOCATIONE
UTERINA,**

Quam
CONSENSU & AUTORITATE
Gratiosissimæ Facultatis Medicæ
in celeberrima Salana
PRÆSIDE

**AUGUSTINO HENRICO
FASCHIO,**

Med.D. Anatom. Chirug. & Botanices
Prof. Publ. Archiatro Ducali Saxonico,
*Dn. Præceptore, Patrono ac Promotore
atatem observando*

PRO LICENTIA
Doctoris gradum & privilegia legitime consequendi
publico eruditorum examini exponit
JUSTUS ANDREAS SCHMIDIUS,

MULHUSA-THURINGUS,
In Auditorio Majori
*horis ante & post meridiem consuetis
ad diem XVIII. August. M DC LXXXI.*

JENÆ,
PRELO KREBSIANO.

